

130 GODINA ĐURĐEVAČKOG KNJIŽNIČARSTVA

Ove godine obilježavamo dvije obljetnice đurđevačke Gradske knjižnice. Prva se odnosi na 130 godina kontinuiranog organiziranog čitanja u Đurđevcu, a druga na 10 godina djelovanja Gradske knjižnice u novome prostoru te isto toliko godina od osnivanja Dječjeg odjela Gradske knjižnice.

UVODNE NAPOMENE

O Đurđevcu su pisali mnogi (Rudolf Horvat, Dragutin Feletar, Paškal Cvekan, Mato Kudumija, Božica Jelušić, Đuka Tomerlin-Picok), ali o knjižničarstvu gotovo nitko ništa. Gledajući zemljopisni kontekst, mjesta u bližoj i daljoj okolici Đurđevca dobila su svoje jasne odrednice iz povijesti knjižničarstva (Bjelovar, Koprivnica, Križevci) pa će stoga biti zanimljivo vidjeti gdje je Đurđevac u tim relacijama – i povijesno, i u knjižničarskim standardima. Do ovoga prostora i uvjeta koje Gradska knjižnica danas ima stizalo se puževim korakom.

Povijest knjižničarstva u Đurđevcu slična je mnogim drugima - počinje u čitaoničkim udrugama 1876. godine, a o organiziranoj kulturnoj ustanovi koja ispunjava standarde narodnih knjižnica možemo govoriti tek iza Drugoga svjetskog rata. Pisani tragovi postoje, pa iako su malobrojni, dobar su putokaz o važnijim događajima u Đurđevcu čije su udruge prije svega htjele promicati knjigu, čitanje i razne druge kulturne sadržaje.

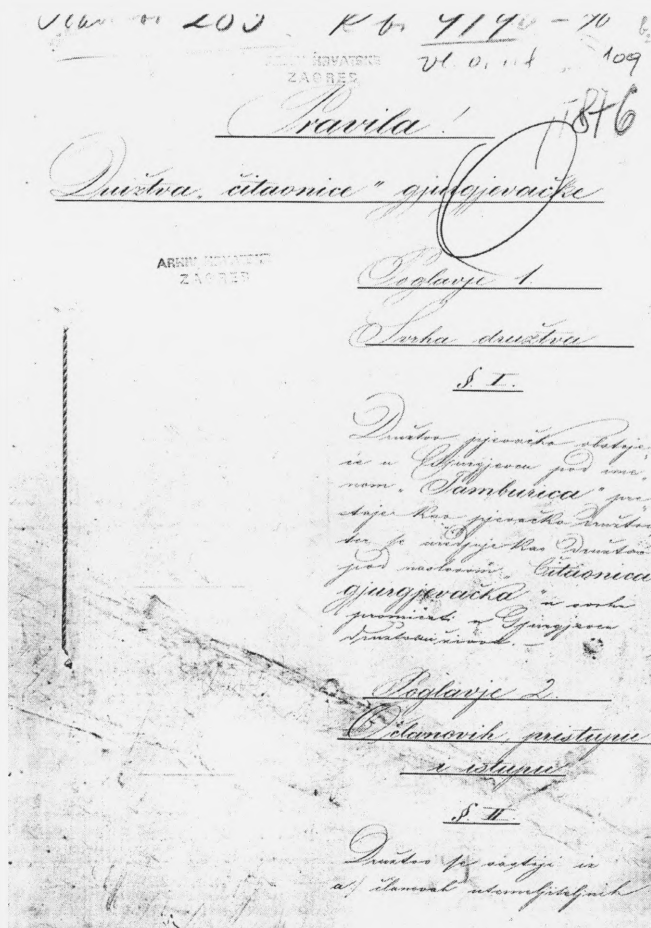
KORIJENI KNJIŽNIČARSTVA U ĐURĐEVCU

Đurđevački korijeni knjižničarstva nalik su svima ostalima i počinju u 19. stoljeću. Pučke knjižnice djelovale su u početku u okviru čitaonica koje su svoj zamah uzele u vrijeme Iliraca. Čitaonice su bile izgovor za okupljanje i recitiranje domoljubnih pjesama (za vrijeme Bachova apsolutizma od 1850. do 1860. godine mnogim je čitaonicama bio zabranjen rad). Upravo su ta mjesta imala veliko značenje u širenju hrvatske knjige jer je pisana riječ na narodnom jeziku bila jako oružje protiv tuđinske vlasti.

O organiziranom čitanju u Đurđevcu možemo govoriti od 1876. godine. Govore o tome **Pravila Društva čitaonice gjurgjevačke od 21. lipnja 1876. godine** koja je pod brojem 9795 potvrdila Kraljevsko hrvatsko slavonsko dalmatinsko zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove u Zagrebu.

Pravila imaju osam poglavlja, a svako poglavlje svoje članove. Prvo poglavlje pod nazivom Svrha društva glasi: "Društvo pjevačko obstojeće u Gjurgjevku pod imenom Tamburica - prestaje kao pjevačko društvo ter se imenuje kao Društvo pod naslovom - Čitaonica gjurgjevačka – u svrhu promicati u Gjurgjevku društveni život."

U tom se zapravo vidi sličnost s ostalim čitaonicama koje nisu bile samo mjesto za čitanje u današnjem smislu, nego su promicale i ostale vidove društvenog i kulturnog života.

Dokument iz 1876.

Članovi toga Društva bili su utemeljiteljni, koji su najmanji iznos od deset forinti najednom i unaprijed isplatili; zatim redoviti – koji su stanovali u Đurđevcu, i izvanredni – koji nisu stalno stanovali u Đurđevcu. Članom Društva mogao je postati svatko bez obzira na spol i stalež, ali je uvjet bio da bude izobražen i da se pismeno prijavi ravnateljstvu kako bi mu se izdalo pismeno rješenje. Ako je netko želio istupiti iz Društva, trebao je to prijaviti do petnaestoga prosinca tekuće godine, inače se smatrao članom i naredne godine. Društvo je bilo ravnateljstvo na tri godine, a ono se sastojalo od predsjednika, potpredsjednika, tajnika, blagajnika, tri odbornika i dva člana s dva zamjenika. Zanimljivo je napomenuti iz petog poglavlja Pravila dvadeset i drugi član u kojem se govori da ravnateljstvo bira časopise, dnevnik i novine za čitaonicu, određuje broj i vrstu zabave, sastavlja pravila glede čitaonice i to priopćuje članovima. Nažalost, nigdje nema traga koliko je članova Društvo imalo, a bili su smješteni u zgradi danas poznatoj kao „Fišerovo“. Po angažiranosti i programu, svakako da je Društvo imalo veliku ulogu u širenju čitateljskih navika na narodnom jeziku, jer je do 1873. godine u Đurđevcu službeni jezik bio njemački.

Uglavje S.

Polazne ustanove

S. XXIX.

Quibus utantur primum
na temelju ovih pravila
po putu izdavanja, prema
prijemu ovih blagajni, prema
u Polaznjima, Quibus
prijemakom, Cambria.

Nikola J. Ivančić
Predsjednik društva

Pr. 2. 1876

Predstojica pravila društva čitaonica gjurjevačke
ovim se potvrđuju
H. k. v. slav. daln. zemaljska vlada, odjel za unutar. poslove.
U Zagrebu dne 21. lipnja 1876.

Za bana

J. Ivančić

2012.

Dokument iz 1876.

NA POČETKU 20. STOLJEĆA

Društvo čitaonica gjurjevačke djelovalo je još 1906. godine, što potvrđuje Izkaz u području županije bjelovarsko - križevačke postojećih društava i udruga. Godine 1906. djeluje i Pučka knjižnica, što prenose Hrvatske novine, glasilo Hrvatske pučke seljačke stranke, a koje se tiskaju u tiskari Peroslava Ljubića u Virju. One 15. ožujka 1906. godine objavljuju članak Tome Jalžabetića iz Đurđevca: „Pučka knjižnica osnovana je u Gjurjevcu u nedjelju dne 4. ožujka te je već odpočela svojim djelovanjem. Ovom zgodom moram naglasiti da je u Gjurjevcu velika zaprieka osnivanju korisnih društava – osim časnih iznimaka – naša inteligencija. Umjesto da školovani ljudi upućuju i potiču svi skupa seljačstvo na udruživanje, nadje se kod svakog osnivanja poteškoća i neprilika.“

Nigdje se ne navodi tko je bio knjižničar, koliki je bio fond knjiga, kada je knjižnica radila, ali iz Hrvatskih novina br. 16 od 19. travnja 1906. godine saznajemo da je „Knjižnica predbježno smještena u kući Hrvatske seljačke zadruge“ (danas je to Trg sv. Jurja).

Iz istog broja novina saznajemo da se „Pučka knjižnica u Gjurgjevcu zahvaljuje gospođi dr. Lujji Harazinu, kotarskom liječniku, za darovanih joj 20 knjiga, Andriji Kolaru za 10 i Tomi Jalžabetiću za darovanih 7 knjiga. Uprava knjižnice umoljava sve prijatelje narodne prosvjete da priteknu u pomoć kojom valjanom knjigom ili najmanjim darom u novcu.“

Možemo samo pretpostaviti iz navedenih citata kakve su bile porođajne muke oko osnivanja knjižnice i nabave knjiga, jer je očito da vlast nije imala volje podržavati ono što je nekolicina naprednih ljudi htjela napraviti za svoje mjesto. Otuda i sarkazam u tekstu Tome Jalžabetića što se i pedeset puta oglašava da se u trgovini prodaje svježi kvasac, a proglašen za pristupanje Pučkoj knjižnici vlast ne dozvoljava objavljivati.

Pravila Čitaonice gjurgjevačke iz 1876. godine mijenjaju se 1907. godine. Pravila pod brojem 283 kod Kraljevsko hrvatsko-slavonsko-dalmatinske zemaljske vlade u Zagrebu dobivaju odobrenja za rad pod nazivom **Hrvatska čitaonica u Gjurgjevcu**. Sastavljena su u Đurđevcu 17. siječnja 1907. godine, a odobrena su 1. veljače 1907. godine u Zagrebu, dakle, u relativno kratkom vremenu. Završni član Pravila glasi: „Ovim se pravilima stavljaju izvan krieposti pravila – Čitaonice Gjurgjevačke - potvrđena po kr. hr. slav. dalm. zemaljskoj vladi rješenjem od 21. lipnja 1876. br. 9795 s tim dodatkom, da se ime društva čitaonice gjurgjevačke prema članu 1. ovih pravila mienja u Hrvatska čitaonica u Gjurgjevcu.“ Ova čitaonica je prestala s radom 1912. godine.

IZMEĐU DVA RATA

Zna se da je 1919. godine u Đurđevcu osnovan „Graničar“ koji je u svome sastavu također imao knjižnicu. Dakle, ako je Hrvatska čitaonica prestala s radom uoči Prvoga svjetskoga rata, za vrijeme ratnih zbivanja nitko ne pokreće pitanje čitaonice sve do 1919., a 1920. Weinerova tiskara u Đurđevcu izdaje Pravila prosvjetnog društva „Zrinjski“ koja su pod brojem 32519 od 1. rujna 1920. od Povjereništva za unutarnje poslove u Zagrebu. Ta Pravila jedini su original koji posjeduje sadašnja Gradska knjižnica u Đurđevcu u svojoj zavičajnoj zbirci. Društvo „Zrinjski“ imalo je svoj žig, tajnik je bio Lj. Holler, a uz ovo Društvo spominje se i ime Ivana Topolčića, prvoga knjižničara za koga možemo tvrditi da je obavljao tu djelatnost. U prvom poglavlju Pravila navodi se da je Društvo nepolitično, da mu je sjedište u Gjurgjevcu, da mu je svrha raditi za prosvjetni, gospodarski i socijalni napredak svojih članova po katoličkim načelima, buditi volju za čitanje dobrih i poučnih knjiga i novina te će zato osnovati društvenu knjižnicu i čitaonicu. Financirali su se iz članarine i društvenih zabava, tombola i darova. Društvo je bilo stacionirano u Starom gradu. Nikakvih podataka nemamo s kojim fondom knjiga i periodike je raspolagalo te do kada je djelovalo, iako se pretpostavlja da je to bilo do 1945. godine. Zašto? Po navodima Đuke Tomerlina – Picoka, Ivan Topolčić, ratar, ali izuzetno izobražen, te je godine skupa s Đukom Tomerlinom – Picokom i Martinom Zubićem kriomice knjige zamotao u ponjavu kao da vozi pljevu i odveo ih doma da ih spasi od partizana, jer je „Zrinjski“ u kojem je on djelovao bio crkveno orijentiran. Budući da je živio sam, da je bio zaljubljenik u knjige (koje je najviše volio, prepisivao ih je rukom), spasio ih je skrivajući ih u svojoj kući. Dio spašenih knjiga nalazi se danas u vlasništvu Gradske knjižnice, najčešće su nabožnog karaktera, ali je većina propala zbog vlage.

Malo više podataka ima o **Hrvatskoj čitaonici** osnovanoj 1938. godine, a koja je došla do dozvole za rad 6. ožujka 1939. od Kraljevsko banske uprave savske banovine u Zagrebu. Konstituirajuća skupština Hrvatske čitaonice održana je u stanu gospođe Radošević, predsjednik je bio Božo Radošević, a zapisničari Valent Marić i Franjo Horvat. Skupštini su bili nazočni predstavnici vlasti i, osim spomenutih, članovi: Rok Marić, Mirko Peroković, Ferdo Vedriš, Josip Raknić, Ivan Šimunović, Vlado Vedriš, Rudolf Zimić, Ivan Tomica, Dragutin Vinkoci, Josip Balatinec, Zlata Lovrenčić, Dragutin Krstinić, Stjepan Čaušić i Milenko Fantoni. Na skupštini su pročitana Pravila, izabran je privremeni upravni odbor, a iz diskusije u zapisniku se zaključuje da je hitno potrebno obnoviti rad čitaonice zbog jačanja društvenosti u Đurđevcu. Ova čitaonica bila je samo pod vrhovnom vlašću Ministarstva prosvjete kojem se moralo slati izvješće o radu i utrošenim sredstvima, ali se ona još uvijek sama financirala od članarina, zabava i darova.

U Pravilima je naglašeno da se sadašnja Hrvatska čitaonica smatra nastavkom Čitaonice Gjurgjevačke od godine 1876., odnosno promijenjene Hrvatske čitaonice od 1907. koja je prestala raditi 1912. godine. Još je nešto bitno: po prvi put imamo u završnim odredbama članak koji govori da u slučaju prestanka rada Hrvatske čitaonice sva imovina treba prijeći „Graničaru“ jer je on tu čitaonicu obnovio, a ako i on prestane djelovati, onda imovina prelazi u ruke Društvenom domu u Đurđevcu.

POSLIJE 1945. GODINE

Po pisanju Mate Kudumije, najveću zaslugu za obnavljanje knjižnice i čitaonice u Đurđevcu zaslužuje Stjepan Kušec. On je već krajem 1943. godine preuredio prostorije „Batine“ trgovine i od 1. siječnja 1944. godine Đurđevac ima Dom kulture, a budući da je bio veliki bibliofil, Kušec se potrudio organizirati čitanje novina i knjiga.

Godine 1948. osnovana je **Kotarska knjižnica**. Po prvi puta se spominje da se kotarskim sredstvima kupilo nekoliko stotina knjiga. Istovremeno se počinje izdvajati čitaonica od knjižnice, jer su neposredno nakon rata djelovale zajedno u Domu kulture. Iz pisama Mate Kudumije možemo zaključiti da je knjižničarka nakon Kušeca bila Berta Trunkl, inače nastavnica hrvatskoga jezika. Za nju kaže da je jako voljela knjige, da je radila na katalogizaciji i prihvaćala njegove savjete.

Iz ovoga vremena, 1947. i 1948. godine, a na osnovi dokumenata Prosvjetnog odsjeka iz Povijesnog arhiva u Bjelovaru, zanimljivo je vidjeti kako je naprosto bilo organizirano natjecanje u širenju opismenjanja, kulture čitanja, otvaranja čitaonica. Ti su oblici djelovanja čak bili, usudila bih se reći, normirani. Vlast je odredila koliko čitalačkih grupa i čitalaca treba biti u jednom kotaru pa su oni koji su odradili planirano ili premašili plan bili nagrađeni. Godine 1948. nagrade od tisuću dinara dobili su Đurđevac, Virje i Pitomača. Te godine provedena je reorganizacija knjižnice, nabavljen je materijal za vođenje knjižnice, prijavljena je i registrirana. Prostor za čitaonicu je bio malen, nabavljao se dnevni tisak koji se čitao i nedjeljom, a čitaonica je imala i radio aparat.

Godine 1954. osnovan je Upravni odbor knjižnice u kojem je Petar Goranović bio predsjednik, Miško Štefekov potpredsjednik, Ankica Konjarek tajnica i Antun Golub blagajnik, a predsjednik Nadzornog odbora je bio doktor Petar Bazijanac. Knjižničarka je bila Sofija Tratnjak. Na taj način je doista udaren ozbiljan temelj za organizirani rad jedne knjižnice. Bilo je oko 270 članova, a da bi knjižnica i čitaonica bila pristupačnija svima, određena je upisnina deset dinara i mjesečna članarina od deset dinara. Knjige su se izdavale svakog dana od šesnaest do devetnaest sati, osim četvrtka i nedjelje. U knjižnici je

provedena katalogizacija i inventarizacija svih knjiga, a da ih bude što više na jednom mjestu, predloženo je da se male knjižnice po poduzećima presele u jednu, jer takve knjižnice traže puno materijalnih sredstava, a koriste se malo ili nikako. Upućivani su i pozivi pojedincima da daruju knjige, a zaboravnima koji su knjigu posudili a nisu je vratili, da je hitno vrate. Možemo, dakle, govoriti o nekoj vrsti javne opomene.

Da se još uvijek malo izdvajalo za knjige, vidi se iz proračuna Đurđevca za 1954. godinu. On je iznosio 13.700.000 dinara, za knjižnicu je bilo izdvojeno 10.000 dinara, za streljačku družinu 15.000 dinara, a za Dobrovoljno vatrogasno društvo 380.000!

Kad je 1956. godine u Đurđevcu ukinut kotar, neko je vrijeme bilo problema u knjižnici jer je otišao knjižničar, ali 1. veljače 1956. NO općine postavlja za knjižničara Matu Kudumiju. On je bio prvi knjižničar u Đurđevcu koji je u sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu polagao 1958. godine stručni ispit. Knjižnica mijenja naziv u **Narodnu knjižnicu i čitaonicu**. Tada je izvršena i rekonstrukcija Doma kulture gdje je u prizemlju bila smještena knjižnica i čitaonica. Prostorije su dobile veliki izlog, novi namještaj, a u „Mjesecu knjige i štampe“ pokrenuto je i ostvareno nekoliko akcija za dobivanje materijalnih sredstava i popularizaciju knjige i tiska. Knjižnica je dobila na dar nekoliko stotina knjiga, a knjižničar Mato Kudumija navodi (pisma) da je bilo nekoliko stotina članova. Iz njegovih pisama koja je ostavio današnjoj knjižnici znamo da je nastavio katalogizaciju, a knjige je najčešće kupovao po antikvarijatima jer su tamo bile najjeftinije. Tražio je izgubljene knjige i ispravljao krivu evidenciju. Knjižnica je u njegovo vrijeme imala i svoj odbor, a on se sjeća samo članova Gracija Homena, Ankice Konjarek i Smiljke Janaček.

Zanimljivo je da je Mato Kudumija organizirao **pokretne knjižnice** kako bi knjigu približio svim selima đurđevačke općine. Tražio je „knjižničare foringaše“ na dobrovoljnoj bazi, najčešće učitelje kad naiđu na neku sjednicu ili skupštinu, a isti je postupak bio i za povrat knjiga.

U „Upitniku“ Opć. skupštine od 1960. godine pod brojem 5 stoji opis poslova koje je radio u knjižnici: narudžba knjiga, katalogizacija, izdavanje knjiga, kontakt s izdavačima, razgovor s čitateljima, uputstva za referate i lektiru, pokretne knjižnice, čitaonica, organizacija materijalnog i idejnog poslovanja, akademije, priredbe, izložbe, predstavljanje knjižnice kao ustanove. Najpoznatija je bila izložba u čitaonici Dragutina Ančića 1954. godine. Kod organiziranja književnih večeri dovodio je najpoznatija imena: Dragutina Tadijanovića, Zlatka Tomičića, a neke je večeri posvetio Nikoli Paviću, Grguru Karlovčanu, Francu Prešerenu, Mirjani Matić-Halle, Đuri Sudeti. Često je dolazio u sukob s vlasti što su se čudili da knjižničar mora imati položen ispit za knjižničara pa je sukobe i neshvaćanja u vlastitoj sredini opisao u neobjavljenoj priči „David i Golijat“ u kojoj mjesna knjižničarka svima treba, malo je plaćena, a svi je maltretiraju. Mato Kudumija je ostao u knjižnici do veljače 1962. godine. Od te godine knjižnica djeluje u sastavu Narodnog sveučilišta.

Nakon odlaska Mate Kudumije u knjižnici radi Ljiljana Stančin (sada Crvenković), a potom Jovanka Romčević. Ona ostaje do 1967. g., a 1968. g. radio je Đuro Stupar s visokom stručnom spremom.

Od 1965. godine knjižnica u Đurđevcu ima knjige inventara. Od 1965. godine do 1970. godine broj knjiga iznosio je 4628 svezaka. Vjerojatno je tada obavljena i preklasifikacija knjiga, jer Mato Kudumija u Đurđevačkom vjesniku (br. 4 od 1968. godine) piše da se u prostorijama knjižnice i čitaonice vide promjene jer su knjige smještene i vidljivo obilježene pa je lako pronaći knjigu iz željenog područja. Iz istoga se izvora saznaje da je još uvijek veliki problem dobiti materijalna sredstva za nabavu novih knjiga, kao da nikome

nije stalo što dobra izdanja knjiga prolaze kraj njih. Nažalost, nigdje nije ostalo zabilježeno koliki je broj članstva u ovo vrijeme, a fond je uglavnom rastao ovisno o raspoložanju građana da knjižnici daruju knjigu.

Godine 1969. u knjižnici je radila Marija Fijačko sa srednjom stručnom spremom.

OD 70-ih DO 90-ih GODINA

U vremenu od 70-ih do 90-ih godina đurđevačka je knjižnica doživjela bezbroj promjena, selidbu na novu lokaciju, a djelovala je od 1962. do 1992. u sastavu Narodnog sveučilišta pod nazivom **Knjižnica i čitaonica i Knjižnica i čitaonica Centra za kulturu Narodnog sveučilišta**.

Od 70-ih do 80-ih godina izmjenjivali su se često knjižničari, a jedno vrijeme su čak i izviđači radili kao knjižničari. To je vrijeme kada je Đurđevac u Zajednici općina Bjelovar (od 1972.), a općina Đurđevac broji 1971. g. 47 788 stanovnika. Uz knjižnicu i čitaonicu Centra za kulturu Narodnog sveučilišta na tom području djeluju i mjesne knjižnice u sljedećim mjesnim zajednicama: Virju, Molvama, Kalinovcu, Ferdinandovcu, Sesvetama Podravskim, Gabrovnici i Pitomači. Ukupan fond knjiga u mjesnim knjižnicama iznosio je približno 14 000 knjiga, što s fondom u Đurđevcu od oko 3 000 knjiga čini još uvijek malen postotak u odnosu na broj stanovnika, a još je poraznija stvarnost da je u Đurđevcu bilo samo 60 korisnika, što je otprilike 2 %. Sljedeći podatak je također poražavajući, a govori o odnosu knjižnog fonda i broja stanovnika. Godine 1974. u knjižnici ima 3 500 knjiga, 1976. godine 4 500, a 1977. godine 5 000. To je iznosilo 0,10 po stanovniku, što je bilo najmanje u tadašnjoj ZO Bjelovar.

Godine 1980. knjižnica se iz staroga Doma kulture seli u novi Dom kulture. Od 1. siječnja 1980. godine u knjižnicu dolazi raditi Vesna Brozović na pola radnoga vremena, a od 1986. godine s punim radnim vremenom. U odnosu na prostor bivše knjižnice, ovaj od sto kvadrata se činio dostatnim, međutim, uskoro je postao pretijesan. Godine 1985. bilo je 6313 knjiga i 654 člana, a već 1986. godine 7615 knjiga i 896 članova. Gledajući samo područje grada Đurđevca, 1985. g., odnos knjiga, broja korisnika i broja stanovnika bio je sljedeći: fond je iznosio 6313 knjiga, članova je bilo 654, a broj stanovnika 8002. To je iznosilo 1,26 knjiga po stanovniku, odnosno 8,17% stanovništva su bili korisnici knjižnice.

Od 1987. godine može se vidjeti, na osnovu dokumenata iz Arhiva RMS Bjelovar, znatnija briga SIZ-a za kulturu i informiranje i RSIZ-a za kulturu za knjižnice, bar po onome koliko su izdvajali sredstava za knjige. Knjige se stručno obrađuju, a provedena je i revizija iz koje se vidi da je u razdoblju od 1980. g. do 1987. g. nestalo čak 495 knjiga. Očito je preseljenje utjecalo na ovako velik broj knjiga koje su naprosto nestale. U narednom razdoblju knjižnica je sa samo jednim djelatnikom, osim svakodnevnih poslova, od nabave, obrade i izdavanja knjiga, otvorila i stacionare u školama u Budrovcu i Čepelovcu s dječjom lektinom.

Godine 1989. već se jako osjeća potreba za većim prostorom i više djelatnika u knjižnici. Knjižni fond te godine iznosio je 9942 knjige (beletristike 5397, znanost 1256, dječja knjiga 2461 i priručnici 728). Knjižnica ima 896 članova i otvorena je 22 sata tjedno. Knjige se klasificiraju prema UDK-a klasifikaciji, a postoji samo ABC katalog. Za manifestacijski oblik djelovanja koristi se Galerija Stari grad.

Prigovor RMS-a iz Bjelovara upućen je s pravom, između ostalih, i Đurđevcu, jer ne nabavlja ni jedan naslov časopisa i novina, a kamoli AV-građu! Spominje se i problem djelatnika, jer po svim standardima trebalo ih je biti šestoro, a radio je samo jedan! Planovi za

proširenje uposlenje novih djelatnika i informatizaciju su postojali, ali do toga je trebalo proteći još mnogo vremena.

GRADSKA KNJIŽNICA DANAS

Sa sve većim brojem korisnika i priljevom knjiga, uvjeti rada u starom prostoru sve više su sličili radu u spremištu. Godine 1992. knjižnica izlazi iz sastava Narodnog sveučilišta i prelazi u sastav Centra za kulturu. Problem se sve više potencira, otkupljuju se novi prostori u Poslovnome centru sredstvima Grada, Županije i Ministarstva kulture, veličine 240 kvadrata.

U rujnu 1996. godine ministar kulture Božo Biškupić otvorio je prostor nove knjižnice i čitaonice u Poslovnom centru na Trgu sv. Jurja 1. Ona je bila preporod u odnosu na staro mjesto, a sastojala se od posudbenog odjela sa slobodnim pristupom policama, odjela nabave i obrade knjiga, studijskog odjela i prostrane čitaonice u kojoj je korisnicima svakodnevno na raspolaganju dnevni tisak i stručni časopisi.

Dječji odjel ostao je na mjestu nekadašnje knjižnice u Domu kulture u Nazorovoj ulici sve do 2001. godine. Knjižnica i dalje radi na dvije lokacije sa samo dvije djelatnice: Božica Anić bila je voditeljica knjižnice, diplomirana knjižničarka i Vesna Brozović, pomoćna knjižničarka. Božica Anić odlazi 1997. godine, a na njeno mjesto dolazi Anica Šabarić, diplomirana knjižničarka.

U siječnju 2000. godine počelo je proširenje knjižnice na novih 150 kvadrata, i to najprije spremišta, a u 2001. godini završeno je uređenje novoga dječjeg odjela. Te godine knjižnica izlazi iz sastava Centra za kulturu i od 1. travnja postaje samostalna knjižnica pod nazivom **Gradska knjižnica Đurđevac**. Od 2003. godine za dječji odjel dobivamo djelatnicu Katarinu Pavlović, pomoćnu knjižničarku.

Gradska knjižnica Đurđevac danas djeluje kao jedina narodna knjižnica u ovome dijelu đurđevačke Podravine (knjižnica u Virju radi sporadično s neznatnim fondom knjiga). Danas je ona već afirmirano središte kulturnog i informacijskog života Đurđevca i okolice. Knjižnica pruža knjižnične usluge za stanovnike Đurđevca i za sva gravitirajuća mjesta (oko 27000 stanovnika). Djelujemo na 350 kvadratnih metara (2004. g. kupljen je još jedan lokal za proširenje knjižnice, a ove se godine očekuje kupnja još jednoga, tako da bi knjižnica u mogla imati 550 m²).

Otvorenost knjižnice prilagođavamo potrebama korisnika, tako da je knjižnica tjedno otvorena 36 sati, iako rade samo tri djelatnice, od kojih je jedna i ravnateljica. Malo nas je i radimo svaka sve poslove dok se stanje ne promijeni, jer bi nas po standardima za narodne knjižnice trebalo biti bar šest.

Nabavu knjiga financira Grad Đurđevac, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Koprivničko - križevačka županija, Gradska knjižnica, kao i pojedinci i ustanove sa svojim donacijama. U 2005. godini ukupno je u donacijama pojedinaca i ustanova poklonjeno 233 knjige u vrijednosti od 24.591,00 kuna. Godišnja nabava knjiga kreće se oko 3000 svezaka (kupnja, pokloni i otkupi Ministarstva kulture) u vrijednosti oko 400.000,00 kuna. Trenutno knjižnica ima oko 40000 knjiga. Od neknjižne građe imamo zbirke CD-a, DVD-a, računalnih igara, igračkaka, a tu je i Foto GAVA (Gradski audio vizualni arhiv) – zbirka fotografija i ilustracija iz Đurđevca i okolice pohranjena na CD-ima koju je knjižnici poklonio Foto-kino klub Drava i gospodin Krunoslav Heidler. Od 1997. godine vodi se hemeroteca, tako da su po godištima pohranjeni svi tekstovi i fotografije o Đurđevcu iz novina na CD-ima. Glasila zavičajnog karaktera uvezujemo i čuvamo.

Stručna obrada građe je zadaća svake knjižnice. Nakon obrade u knjigama inventara, knjige, CD-i i DVD-i se unose u računalnu bazu podataka, tako da od 2003. godine imamo inventarske knjige i u računalnom obliku. Katalozi se vode u računalu, tako da je moguće pretraživanje u knjižnici i putem Interneta. Rad s korisnicima je također automatiziran pa posudba, vraćanje knjiga, pretraživanje i protok informacija teče brže i lakše.

Pored osnovne djelatnosti – nabave, čuvanja i posuđivanja knjiga – knjižnica sve više postaje središte kulturnoga i informacijskoga života u Đurđevcu. Uz književne susrete, tribine, promocije knjiga, obilježavanje značajnih obljetnica u zavičaju, Republici Hrvatskoj i svijetu, značajna je djelatnost edukativnog sadržaja u našim radionicama koje se održavaju tri puta tjedno na dječjem odjelu. Isto tako treba reći da se ljeti i zimi svakodnevno održavaju aktivnosti na dječjem odjelu pod nazivom Ljeto u knjižnici i Zima u knjižnici (radionice, pričaonice, filmske projekcije, računalne radionice, gosti u knjižnici i slično). Treba spomenuti i da smo otvorili našu likovnu galeriju pod nazivom Ex libris te da godišnje imamo po sedam-osam izložbi naših poznatih likovnih umjetnika.

Naša knjižnica se sve više otvara i surađuje s ustanovama, udrugama i pojedincima. Iz dosadašnjih činjenica vidjeli smo da se knjižnica kao mjesto neposredno različitih komunikacija stalno razvijala i prilagođavala tehnološkom razvoju i zahtjevima korisnika. Unatoč informatičkom razvoju, knjiga u klasičnom obliku neće nestati, pogotovo u manjim knjižnicama kao što je đurđevačka.

NOVI IZAZOVI

Iz svega do sada izloženoga, ostaje nam zaključiti da kontinuirano i organizirano čitanje u Đurđevcu teče od 1876. godine. Inicijativa je bila različita (tamburaška, pjevačka i sportska društva, Narodno sveučilište, Centar za kulturu, Grad), ali je svrha i cilj uvijek bio isti: približiti knjigu čitatelju, obrazovati ga, pružiti mu informaciju. U tih 130 godina entuzijazma nije nedostajalo, ali gotovo uvijek i u svim vremenima je nedostajalo sredstava. Međutim, uvijek je, i unatoč svemu, bilo načina da se proces komunikacije i informacije u knjižnici odvija normalno. Za razliku od prošlih vremena kada je u knjižnici mogao raditi svatko, danas su knjižničari stručno obrazovane osobe u permanentnom procesu obrazovanja i samoobrazovanja.

Možemo reći da danas radimo u suvremeno uređenim prostorima i da se naša djelatnost odvija po svim standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, a isto tako da nas podržavaju i naši osnivači, korisnici i mediji. Pred nama su godine proširenja knjižnice, a onda će uvjeti rada biti još bolji i za nas, i naše korisnike.

Literatura:

1. Pravila o radu Čitaonice gurgjevačke iz 1876.
2. Pravila o radu Hrvatske čitaonice u Gjurjjevcu iz 1907.
3. Pravila prosvjetnog društva „Zrinjski“ u Gjurjjevcu iz 1920.
4. Pravila Hrvatske čitaonice u Đurđevcu iz 1938.
5. Arhiv Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar
6. Pisma Mate Kudumije
7. Kudumija, Mato: Ove će godine Đurđevac dobiti veoma lijepu knjižnicu, VBH
8. Gomerčić, Nada: Narodne knjižnice u Hrvatskoj jučer, danas, sutra, VBH, Zagreb
9. (1997.)
10. Upute za poslovanje narodnih knjižnica, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb, 1996.
11. Grada Povijesnog arhiva u Bjelovaru i Zagrebu